

9.1.2023 UTKAST

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 59 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen samt till vissa andra lagar (RP 319/2022 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en komplettering av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 59 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen samt till vissa andra lagar.

Det föreslås bestämmelser om att staten kan ersätta Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden för merkostnader som upprätthållandet av två samjoursenheter med jour dygnet runt medför, detta genom att bevilja en separat statlig ersättning.

Lagen avses träda i kraft i början av 2023. Bestämmelserna om ersättningar föreslås blir tillämpade första gången på de kostnader som uppkommer för 2024.

MOTIVERING**1 Bakgrund och beredning****1.1 Bakgrund**

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 59 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen samt till vissa andra lagar (RP 319/2022 rd), nedan *den ursprungliga propositionen*, föreslås det bestämmelser om en möjlighet för Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden att tills vidare upprätthålla två samjoursenheter med jour dygnet runt vid sina sjukhus. Enligt den gällande lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (616/2021), nedan *införandelagen*, har dessa välfärdsområden denna möjlighet till utgången av 2032. I den ursprungliga propositionen föreslås det ingen finansiering för ändamålet till dessa välfärdsområden, men det framförs att statsminister Marins regering drog upp följande riktlinjer vid förhandlingarna om lagstiftningsprogrammet för slutet av regeringsperioden (17.11.2022): ”Den informella ministerarbetsgruppen har [...] slagit fast att man bereder sig på att från och med 2024 ersätta kostnaderna för upprätthållandet av jour dygnet runt vid Länsi-Pohja centralsjukhus och centralsjukhuset i Nyslott. Statsrådet reserverar behövliga anslag i planen för de offentliga finanserna 2024–2027. Det sätt på vilket finansieringen anvisas samt det ministerium som ansvarar för den behövliga lagstiftningen avgörs separat vid den fortsatta beredningen.” I den ursprungliga propositionen sägs det (s. 28) att regeringen har för avsikt att lämna en separat proposition som gäller den särskilda finansieringen och som kompletterar den förstnämnda propositionen. Propositionerna åtskiljs från varandra av tidsmässiga skäl, för att riksdagen ska ha mera tid att behandla helheten före utgången av riksdagens sessionsperiod den 3 mars 2023.

I denna proposition kompletteras den ursprungliga propositionen genom att det föreslås bestämmelser om en separat statlig ersättning till de nämnda välfärdsområdena för merkostnader som upprätthållandet av två samjoursenheter medför.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet, med hjälp av finansministeriet.

Propositionen var ute på remiss mellan den 9 och den 20 januari 2023. Dessutom ordnades ett diskussionsmöte för välfärdsområdena, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken den 16 januari 2023. Remissvaren behandlas i avsnitt 5. De handlingar som gäller projektet finns under adress <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM002:00/2023>. Projektet har identifieringskoderna STM002:00/2023 och VN/234/2023.

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att 59 § i införelagen får bestämmelser om att staten kan betala en separat ersättning till Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden för sådana merkostnader som upprätthållandet av två samjoursenheter med jour dygnet runt medför. Beloppet av den separata ersättningen får dock inte överstiga 20 procent av hela välfärdsområdets omkostnader för samjour dygnet runt, minskade med inkomsterna av verksamheten. Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden ska enligt förslaget lämna finansministeriet, som administrerar ersättningen, en redogörelse med de uppgifter som behövs för bestämmandet av ersättningen. Välfärdsområdena och de tjänsteproducenter som producerar tjänster för dem ska dessutom vara skyldiga att på begäran lämna finansministeriet de uppgifter som är nödvändiga för bestämmandet av ersättningen. Enligt förslaget får närmare bestämmelser om vissa frågor utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 Specialmotivering

Lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen

59 §. *Samjour dygnet runt i Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden.* I den ursprungliga propositionen föreslås det att 59 § i den gällande lagen ändras. Paragrafen har endast ett moment. I denna kompletterande proposition är det meningen att inte ändra de bestämmelser som föreslås i den ursprungliga propositionen, men de ska i fortsättningen utgöra 59 § 1 mom.

Paragrafens nya 2 mom. som föreslås i denna proposition innehåller bestämmelser om den ersättning som betalas av staten, om Lapplands eller Södra Savolax välfärdsområde upprätthåller två samjoursenheter med jour dygnet runt. Med samjour dygnet runt avses samjour dygnet runt för primärvården och den specialiserade sjukvården. I momentet anges att dessa välfärdsområden av statens medel kan betalas en separat ersättning för sådana merkostnader som upprätthållandet av en andra enhet med jour dygnet runt i välfärdsområdet medför. Enligt momentets lydelse kan ersättning betalas för ”sådana merkostnader”, och staten ska därför inte vara skyldig att till fullt belopp ersätta alla merkostnader som upprätthållandet av en andra samjoursenhet medför. I momentet begränsas dessutom genom lag ersättningens maximibelopp, så att beloppet av den separata ersättningen dock inte får överstiga 20 procent av hela välfärdsområdets omkostnader för samjour dygnet runt, minskade med inkomsterna av verksamheten. Ersättningarnas maximibelopp ska separat i vardera välfärdsområdet ställas i relation till kostnaderna för samjour dygnet runt i välfärdsområdet. Syftet med procentandelen är dels att säkerställa ersättandet av merkostnader som orsakas av verksamhet som delas upp på mindre, parallella enheter i en omfattning som kan anses skälig, dels att undvika dubbel finansiering av verksamhet som redan finansieras via den allmänna inkomstposten för välfärdsområdet eller på något annat sätt.

Som informationskälla i fråga om omkostnaderna för och inkomsterna av samjour dygnet runt ska det kunna användas sådana uppgifter om de olika serviceklasserna för jourtjänster dygnet runt inom hälso- och sjukvården som ingår i de ekonomiska uppgifter som lämnas till Statskontoret, men när det gäller Lapplands välfärdsområde behöver den andel exkluderas som juren dygnet runt inom primärvården i Ivalo står för. Välfärdsområdena kan för respektive serviceklass utöver de sjukvårdsåtgärder som vidtas vid juren också rapportera exempelvis uppgifter om uppföljning och övervakning i samband med juren, diagnostik dygnet runt och så kallad bakjour. Till serviceklassen för samjourstjänster dygnet runt rapporteras ändå inte uppgifter om exempelvis sådan annan öppen vård eller vård på avdelning inom den specialiserade sjukvården eller kirurgiska åtgärder som sker på samma sjukhus där jurenheterna finns. I dessa fall rapporteras uppgifterna inom serviceklassen för somatisk specialiserad sjukvård. I detta sammanhang saknar det betydelse om vårdperioden har börjat vid jurenheten eller inte.

Enligt 2 mom. ska kostnaderna ersättas inom ramen för statsbudgeten. I praktiken avses med det att beslutet om det årliga maximibeloppet av de kostnader som ska ersättas i sista hand fattas av den riksdag som varje år utifrån regeringens proposition beslutar om budgeten, med beaktande av det maximibelopp som enligt lagförslaget ska ställas i relation till kostnaderna för samjourstjänster dygnet runt.

Det föreslagna nya 3 mom. innehåller bestämmelser om en skyldighet för Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden att lämna det ministerium som svarar för administreringen av ersättningen, det vill säga finansministeriet, en särskilt på de uppgifter som avses i 13 kap. i lagen om välfärdsområden (611/2021) grundad redogörelse för verksamheten och ekonomin när det gäller jourtjänsterna och för de merkostnader som upprätthållandet av en andra samjoursenhet med jour dygnet runt medför. En sådan redogörelse, som också ska

innehålla en kalkyl över merkostnaderna, behövs för att ministeriet ska ha en möjlighet att bygga sin bedömning av beloppet av den ersättning som ska betalas på ett tillräckligt kunskapsunderlag.

Dessutom ska finansministeriet kunna be välfärdsområdet om de uppgifter som är nödvändiga för bestämmandet av ersättningen, och välfärdsområdet ska vara skyldigt att lämna dem. Det kan också handla om detaljerade uppgifter om välfärdsområdets ekonomi och verksamhet.

Samma skyldighet att lämna uppgifter föreslås för en tjänsteproducent som producerar tjänster för välfärdsområdet. Tjänsteproducenterna ska dessutom vara skyldiga att lämna välfärdsområdet de uppgifter som det behöver för sin redogörelse till ministeriet. Bestämmelserna är av särskild betydelse för sjukhuset i Kemi, där jourverksamheten i några år till produceras av den privata tjänsteproducenten Mehiläinen Länsi-Pohja Oy. De begränsningar i fråga användning av köpta tjänster och inhyrd arbetskraft som anges i 12 och 13 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) ska tillämpas efter en övergångsperiod (se den ursprungliga propositionen s. 24). Uppgifterna ska lämnas trots sekretessbestämmelserna och oberoende av om tjänsteproducenten betraktar en uppgift som en företagshemlighet. När en uppgift innehas av ministeriet eller välfärdsområdet, ska utlämnandet av uppgiften omfattas av denna paragraf men också av bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*.

Om finansministeriet inte ens efter att ha begärt det får en tillräcklig redogörelse för kostnaderna och inte heller på något annat sätt får reda på dem, har ministeriet inte nödvändigtvis förutsättningar att betala någon ersättning till välfärdsområdet.

I enlighet med det som framförs i avsnittet Bedömning av nuläget kan det vara svårt att avgöra vilka merkostnader som just upprätthållandet av samjouren medför och vilka kostnader som orsakas av sjukhusens övriga verksamhet. Därför kommer beloppet av de merkostnader som ersätts i viss mån alltid att grunda sig på en bedömning som gjorts utifrån tillgängliga uppgifter. Det är meningen att bestämmelserna i 3 mom. ska stödja finansministeriets beslutsfattande, men när ministeriet beslutar om ersättningen ska det exempelvis inte vara bundet av välfärdsområdets ståndpunkter i fråga om nivån på och grunderna för de kostnader som ska ersättas, utan fatta det slutliga ersättningsbeslutet utifrån sin egen bedömning.

Utlämnandet av uppgifter är alltid åtminstone i viss mån också förknippat med behandling av personuppgifter. Däremot är det osannolikt att behandling av personuppgifter i det syfte som avses i 2 mom. skulle komma att omfatta uppgifter som hör till sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*. Behandlingen av personuppgifter grundar sig för såväl finansministeriets som välfärdsområdets och tjänsteproducentens del på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Det innebär att behandlingen behövs för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Om någon uppgift som ska lämnas ut emellertid är en sådan uppgift som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen eller om sådana uppgifter måste behandlas för att uppgifter om verksamheten ska kunna lämnas ut, ska behandlingen vara tillåten med stöd av 6 § 1 mom. 2 eller 4 punkten i dataskyddslagen (1050/2018). Vid behandlingen ska skyddsåtgärder enligt 6 § 2 mom. i den lagen iakttas. Grund för behandlingen av personuppgifter ska vara artikel 9.2 h i dataskyddsförordningen (behandlingen är nödvändig bland annat för förvaltning av hälso- och sjukvårdstjänster och social omsorg och av deras system, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller enligt avtal med yrkesverksamma på hälsoområdet). Enligt artikel 9.3 i den förordningen får personuppgifter som avses i artikel 9.1 behandlas för de ändamål som avses i punkt 2 h, när uppgifterna behandlas av eller under ansvar av en yrkesutövare som omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ eller av en annan person som också omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ. Bestämmelser om tystnadsplikt för den som är anställd hos en myndighet finns i 23 § i offentlighetslagen. Enligt lagens 4 § gäller vad som i den lagen sägs om en myndighet även sammanslutningar, inrättningar och stiftelser som utför ett offentligt uppdrag. Bestämmelser om tystnadsplikt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården finns i 17 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

Det föreslagna 59 § 4 mom. i införandelagen innehåller ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet. Statsrådets förordning ska beredas och föredras av finansministeriet.

Lag

om ändring av 59 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (616/2021) 59 § som följer:

59 §

Samjour dygnet runt i Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden

Trots det som föreskrivs i 50 § 3 och 4 mom. i hälso- och sjukvårdslagen får Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden upprätthålla två samjournenheter med jour dygnet runt vid sina sjukhus, om befolkningens servicebehov förutsätter det och upprätthållandet av fler än en enhet inte äventyrar uppfyllandet av de i lag angivna förutsättningarna för välfärdsområdenas verksamhet eller fullgörandet av välfärdsområdenas i lag angivna skyldigheter.

Om Lapplands eller Södra Savolax välfärdsområde upprätthåller två samjournenheter med jour dygnet runt, kan välfärdsområdet inom ramen för statsbudgeten av statens medel betalas en separat ersättning för sådana merkostnader som upprätthållandet av en andra enhet med jour dygnet runt i välfärdsområdet medför. Beloppet av den separata ersättningen får dock inte överstiga 20 procent av hela välfärdsområdets omkostnader för samjour dygnet runt, minskade med inkomsterna av verksamheten.

Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden ska lämna finansministeriet, som svarar för administreringen av ersättningen, en redogörelse för verksamheten och ekonomin när det gäller jourtjänsterna och för de merkostnader som upprätthållandet av en andra samjournenhet med jour dygnet runt medför. De tjänsteproducenter som producerar tjänster för Lapplands eller Södra Savolax välfärdsområde är skyldiga att trots sekretessbestämmelserna lämna välfärdsområdet de uppgifter som är nödvändiga för redogörelsen. Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden och de tjänsteproducenter som producerar tjänster för dem är dessutom skyldiga att trots sekretessbestämmelserna på begäran lämna finansministeriet de uppgifter som är nödvändiga för bestämmandet av ersättningen.

Närmare bestämmelser om grunderna för ersättning av kostnader, välfärdsområdets redogörelse, de uppgifter som ska lämnas ut och förfarandena i anslutning till beviljande av ersättning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den _____ 20____. Ersättning enligt 59 § 2–4 mom. betalas första gången för kostnader som uppkommit 2024.